

Oplægsplan til undervisningsaften om køn i et kristent perspektiv

Titel: Køn i en opbrudstid

Denne oplægsplan er udarbejdet med henblik på en undervisningsaften om køn, som jeg skal holde i en menighed i efteråret 2019.

Formål	<p>Menigheden har formuleret et overordnet formål: At blive klogere og blive bedre til både ærligt og kærligt at møde en kønsneutral virkelighed og de mennesker for hvem spørgsmålet om kønsidentitet er helt tæt på.</p> <p>Mit håb er:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) At tilhørerne får viden om, hvad ønsket om kønsneutralitet handler om 2) At tilhørerne får viden om, hvordan Bibelen taler om køn 3) At tilhørerne bliver klar over og får afprøvet egne holdninger/argumenter i debatten om kønsneutralitet 4) At tilhørerne reflekterer over, hvordan de kan fastholde en bibelsk kønsforståelse og samtidig have et bredt normalitetsbegreb 5) At tilhørerne får perspektiver på samt reflekterer over, hvordan de kan møde personer der kæmper med deres kønsidentitet <p>Grundet den begrænsede tidsramme går vi ikke i dybden med alle aspekter af ovenstående, men jeg vil fremhæve de vigtigste pointer i håb om, at oplægget vil sætte gang i refleksioner og videre samtale i menigheden.</p>
Indhold	<p>I første time giver jeg en introduktion til, hvad kønsdebatten handler om og hvad hovedargumenterne er. Derefter belyser jeg, hvordan (jeg mener) Bibelen taler om køn.</p> <p>Anden time bliver mere praktisk. Her giver jeg nogle bud på, hvordan vi kan tale om og vise brede kønsroller over for vores børn samt hvordan vi kan møde personer der oplever udfordringer med deres kønsidentitet.</p>
Målgruppe	Primært voksne kristne
Metoder	Oplæg, refleksionstid alene, samtale i mindre grupper samt plenumdiskussion
Tidsramme	Ca. 120 minutter inkl. 10 min. Pause

Oplægsplan

Sektion	Beskrivelse	Formål	Indhold	Varighed
1	Introduktion + eksempler på emnets aktualitet	Give en forståelse for, hvem jeg er og hvorfor jeg står her, samt give et overblik over, hvad planen er for aftenen Fange tilhørernes interesse og skabe forståelse for emnets relevans	Velkomst fra menigheden, sang og bøn Præsentation af mig Introduktion til aftenens emne Eksempler fra kønsneutralitetsdebatten Præsentation af program	15 min, 19.30- 19.45
2	Hvad handler kønsdebatten om	Give en dybere forståelse af emnet og ønsket om kønsneutralitet	Indføring i tre kønsforståelser: - Den binære - LGBT-Danmarks - Judith Butlers	10 min, 19.45- 19.55
	Snak med sidemand + kort refleksionstid	Aktivere tilhørerne, så de opretholder koncentrationen og får reflekteret over, hvad de har hørt	Tilhørerne får et par spørgsmål om det, de har hørt, som de skal snakke med sidemanden om. Tid til at skrive spørgsmål og kommentarer ned til senere	5 min, 19.55- 20.00
3	En bibelsk kønsforståelse	Give en dybere forståelse af en bibelsk opfattelse af køn	Fire perspektiver på, hvordan Bibelen forstår og taler om køn 1) Autoritetsspørgsmål 2) En binær kønsforståelse er en bibelsk kønsforståelse 3) Styrken ved komplementarisme 4) Syndefaldets realisme	10 min, 20.00- 20.10
	Snak med sidemanden	Aktivere tilhørerne og stimulere refleksion	Snak med sidemanden om det, de netop har hørt ud fra et par spørgsmål fra mig	5 min, 20.10- 20.15

	Plenumdiskussion	Starte en fælles samtale i menigheden	Fælles opsamling på aftenens første time – mulighed for kommentarer og spørgsmål	10 min, 20.15- 20.25
4	PAUSE			10 min
5	Indledende refleksion	Stimulere refleksion	Introduktion til emnet børn, køn og kønsroller Refleksionsspørgsmål om hvordan tilhørerne på nuværende tidspunkt taler med deres børn om køn, og hvilke kønsroller de viser deres børn derhjemme	3 min 20.35- 20.40
	Børn og kønsroller	Give nogle bud på og redskaber til, hvordan man kan fastholde en bibelsk kønsforståelse og samtidig undgå snævre kønsstereotyper	Bibelens (relative) tavshed om kønsroller Et bredt normalitetsbegreb i praksis Hvad betyder det for mig som forælder?	10 min, 20.40- 20.50
	Refleksionstid	Aktivere tilhørerne og stimulere refleksion	Spørgsmål til individuel refleksion	3 min, 20.50- 20.53
	Plenumdiskussion	Skabe fælles samtale i menigheden	Tid til spørgsmål, kommentarer og diskussion	7 min, 20.53- 21.00
	Introduktion til emnet	Stimulere refleksion om, hvordan man kan møde en transkønnet på en bibelsk og kærlig måde	Introduktion til emnet: Hvordan møder jeg en, der kæmper med sin kønsidentitet Case – der kommer en transkønnet i kirke. Hvad gør jeg? (2 min)	10 min, 21.00- 21.10
6				

			Kort snak med sidemanden (3 min) og plenumopsamling (5 min)	
	Mødet med en, der kæm- per med sin kønsidentitet	Give nogle bud på samt redskaber til ovenstående spørgs- mål	Statistik: Hvilke udfordringer mø- der LGBT-personer At være sandheden tro i kærlighed – hvordan gøre det i praksis	10 min, 21.10- 21.20
	Plenumdis- kussion	Skabe fælles samtale i menigheden	Tid til spørgsmål, kommentarer og diskussion	10 min, 21.20- 21.30
7	Afslutning	Opsamling fra seminarholder	Tak for deltagelse og input Anbefaling af litteratur Kontaktinfo hvis nogen har spørgs- mål (til mig, Adam&Eva eller Agape)	5 min, 21.30- 21.35

Oplægget i stikord

Introduktion (19.35-19.45)

Præsentation af mig

Præsentation af emne: Køn og kønsidentitet

- Aktuelt emne – brud i den måde, man normalt forstå og taler om køn på.
- Bevægelse fra en binær kønsforståelse til kønsneutralitet

To eksempler (vises på dias):

- Mail fra ledelsen for Institut for Kunst og Kulturvidenskab på KU – opfordrer alle undervisere til et kønsneutralt sprogbrug. Ledelsen opfordrer til at underviserne:
  - o 1) undgår ord som damer eller gutter, når de skal tale til de studerende
  - o 2) bruger de studerendes navne i stedet for kønnede stedord som han og hun
  - o 3) spørger den studerende, hvilket navn vedkommende vil kaldes, så de studerende bliver kaldt det (kønnede) navn, de foretrækker.
  - o Instituttet har ca. 150 undervisere og 1000 studerende
- Mail i min indbakke ang. spørgeskema fra to specialestuderende – mail vises på dias
  - o Sendt ud til ca. 6500 studerende

Illustrerer den udvikling, der er i vores samfund lige nu i forhold til køn, og det tryk der er på kønsdebatten → brud med den måde, man normalt forstår og taler om køn på og andre forståelser af køn vinder indpas.

Spørgsmålet er så: Hvordan håndtere den her udvikling? Ryste på hovedet? Tage det alvorligt? Og hvordan?

Mit ønske: At give en bibelsk begrundet argumentation for en binær kønsforståelse, så vi er bedre rustet i den her kønsdebat og bedre kan forstå og forholde os til den udvikling, vi oplever i samfundet – også når det kommer tæt på

Derfor dette program (vises på dias):

- Første del:
  - o Hvad handler debatten om køn om, og hvorfor oplever vi dette ”pres”, der vil gøre alt kønsneutralt?
  - o Hvordan skal vi tænke bibelsk i alt det her?

- Pause
- Anden del:
  - o Hvordan skal vi opdrage vores børn i denne virkelighed – både som forælder og i kirken?
  - o Hvordan skal vi møde mennesker, der kæmper med deres kønsidentitet?

Afsat tid til refleksion og mulighed for spørgsmål

Håber på en god og konstruktiv tone i aften. Et svært og følsomt emne og vi kommer alle her i aften med hver vores livshistorie i bagage. Nogle af os har aldrig følt sig usikre på vores seksualitet eller kønsidentitet. Andre af os kæmper måske med kønsidentiteten netop nu → give hinanden plads til at være forskellige steder i forhold til det her tema + forsøger at tale så kærligt som muligt, når der bliver åbent op for spørgsmål og kommentarer.

Tema 1: Hvad handler kønsdebatten om? (19.45-20.00)**Mit oplæg (19.45-19.55)**

Kønsdebatten handler i bund og grund om, hvordan vi skal forstå køn og kønsidentitet.

Definition af kønsidentitet: Hvordan du opfatter dig selv i relation til dit køn. Eller kort defineret: Hvilket køn du identificerer dig som.

Kønsidentitet handler både om

- 1) Biologi
- 2) Vores oplevelse af vores køn
- 3) Hvordan vi udtrykker vores køn

Uenighed → hvad er *definerende* for kønsidentiteten?

Kort refleksion (½ min): Hvad mener du, at køn er? Hvad bestemmer kønsidentiteten?

Her er der flere bud – vil i aften komme ind på tre af de mest fremherskende forståelser.

For det første er der nogle, der argumenterer for:

En traditionel binær kønsforståelse: Køn handler først og fremmest om biologi. Der findes kun to køn – mand og kvinde – og det køn, du har, er bestemt ud fra dine kønskromosomer og dine reproduktive funktioner. Stadig en udbredt forståelse, hvis ikke *den* mest udbredte – også blandt ikke-kristne.

En anden kønsforståelse: Køn handler først og fremmest om, hvad du føler og udtrykker. Finder vi eksempelvis hos LGBT-Danmark. De definerer kønsidentitet sådan: *"Ens kønsidentitet er ens egen vedholdende indre og individuelle oplevelse af dels sit køn [...] og dels sin krop [...] samt måder at udtrykke sit køn på"* (LGBT Danmark, 2016). Egentlig ikke så overraskende en definition. Men LGBT-Danmark tilføjer: *"Vi anerkender, at der findes en biologisk side af køn i form af kromosomer, kropslige kønstegn osv., men ikke, at det biologiske køn står over det oplevede og udtrykte køn"* (LGBT Danmark, 2016). Det biologiske køn ses altså ikke som det vigtigste aspekt ved din kønsidentitet. I stedet mener man, at det oplevede køn og det udtrykte køn vejer tungere → åbner op for mange og flydende kønsidentiteter. På nuværende tidspunkt opererer LGBT Danmark med 30.

Den tredje og sidste forståelse af køn: Judith Butlers. Hovedpointen i Butlers kønsforståelse er, at køn udelukkende er noget socialt. Køn handler om biologi eller følelser, men om handlinger. Køn er noget, man *gør*. Køn skabes ved gentagelsen af bestemte handlinger → hermed kommer vi til at foregribe kønnets indre.

Hun skriver: *"Det, vi anser for at være kønnets indre essens, er fremstillet gennem et vedvarende sæt af handlinger [...]. Det, som vi antager for at være en "intern" egenskab ved os selv, er noget, vi foregriber og producerer gennem visse kropslige handlinger"* (vises på dias).

→ Afviser det biologiske køn som noget, der eksisterer objektivt og uafhængigt af menneskets sociale konstruering. Benægter ikke eksistensen af den fysiske krop, men kroppen får først betydning gennem sociale processer. Som hun siger er der *"... ingen tilflugt til en krop, der ikke altid allerede er blevet fortolket af kulturelle betydninger. Biologisk køn kan derfor ikke betragtes som en prædiskursiv anatomisk fakticitet. Biologisk køn vil vise sig per definition at have været socialt køn hele tiden"* (vises på dias).

Altså har den fysiske krop *i sig selv* ingen betydning. Derfor kritisk over for, at bestemte kønsorganer bestemmer, hvilken kønskategori du kommer i; om du er mand eller kvinde. Bare organer. At det har noget med køn at gøre, tilskriver vi selv socialt.

Det var tre forskellige perspektiver på, hvad køn er. Opsummering:

Den binære kønsforståelse	Kønsforståelsen hos LGBT-Danmark	Kønsforståelsen hos Judith Butler
<p>Biologien er bestemmende for kønsidentiteten.</p> <p>Der findes kun to køn – mand og kvinde – bestemt ud fra kønskromosomer og biologiske reproduktive funktioner.</p>	<p>Anerkender det biologiske køn, men det oplevede og udtrykte køn er bestemmende for kønsidentiteten.</p> <p>Der findes mange kønsidentiteter.</p>	<p>Der findes intet biologisk køn, der kan forstås og beskrives objektiv. Alt er socialt køn. Dermed er det sociale bestemmende kønsidentiteten.</p> <p>Der findes mange kønsidentiteter.</p>

Fælles for Butler og LGBT Danmark:

- 1) Kroppen og kroppens betydning nedtones
- 2) Et håb om at de med deres kønsforståelser kan skabe større spændvidde for normalen.
  - Butlers formål: *"at insistere på en udvidelse af legitimitet til de kroppe, som er blevet betragtet som falske, uvirkelige og uforståelige"*.

- Håbet er altså at skabe mere plads og legitimitet til dem, der ikke passer ind i den binære kønsforståelse – som fx transkønnede
- Sympatisk → en del af grunden til, at disse kønsforståelser vinder indpas

Så udover at kønsdebatten handler om, hvad køn og kønsidentitet er, så handler kønsdebatten også om, hvordan vi skaber plads og rum til dem, som ikke passer ind i de binære køns-kategorier.

Altså vi har et **problem**. Nogle personer føler sig ikke "hjemme" i deres biologiske køn og oplever stigmatisering og mistriivsel pga. det

Ønske = at alle kan føle sig okay og accepteret med/trods deres køn

Løsningen ifølge LGBT Danmark og Butler = at nedtone biologiens betydning for køn og kønsidentitet.

Er det her den rette vej at gå – er løsningen at gøre kønnet biologiløst?

Det er blandt andet det, som kønsdebatten handler om. Vi skal se mere på det spørgsmål ud fra et kristent perspektiv om lidt.

Inden da skal I mere på bane.

Refleksionstid (19.55-20.00)

- Snak med sidemanden
  - Har du hørt noget, du:
    - ikke vidste?
    - undrede dig over?
    - blev provokeret af?
    - blev glad for?
  - Hvordan skal vi tænke om den udvikling i kønsforståelser, vi møder? Er Butlers kønsteori eksempelvis helt hen i vejret, eller giver (noget af) teorien mening? Har LGBT-bevægelsen sin eksistensberettigelse på nogle punkter eller...?
  - Nævn hver en eller to ting, som du mener, er væsentlige for det tryk, vi oplever ift. køn
- Skriv gerne spørgsmål og kommentarer ned

Tema 2: Hvordan tænke bibelsk om køn i en verden, hvor kønsbegrebet er blevet mere flydende? (20.00-20.25)

Mit oplæg (20.00-20.10)

Nu har vi set på, hvilke forskellige kønsforståelser vi møder i dag, og hvilket pres vi kan opleve mod en mere "kønsneutral" verden. Nu skal vi se lidt på, hvordan man kan tænke bibelsk om køn i en verden, hvor kønsbegrebet er blevet mere flydende.

Jeg vil hive fire perspektiver frem, som jeg er blevet glad for i mødet med kønsdebatten.

Tager udgangspunkt i 1 Mos 1,27: *"Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem"*.

Perspektiv 1: Et skift i autoritet

Det første perspektiv, jeg vil hive frem, handler om, at mennesket og verden er skabt af Gud.

Hvad betyder det i den her kønsdebat, at mennesket er skabt?

- Der findes noget uden for menneskets sociale handlinger og konstruering – der findes en Gud og en objektiv verden skabt af Gud
- → Vi har en anden forståelse af verden end Butler og LGBT Danmark – en realistisk verdensforståelse frem for en konstruktivistisk.
- I forhold til kønsidentitet betyder det, at autoriteten skifter. Hos LGBT Danmark og hos Butler er kønsidentitet flydende og til forhandling → mennesket, der har autoriteten til at definere køns kategorier.
- I et bibelsk I et bibelsk perspektiv er mennesket skabt. Og mennesket er (ideelt set) skabt med ét af to køn. Det betyder, at vi – som skabninger – ikke bare kan lave om på Guds skaberværk – heller ikke når det kommer til vores køn. Der er noget *uden for os*, der bestemmer. I sidste ende er det Gud, der har autoriteten her.

Perspektiv 2: Bibelen bekræfter den binære kønsforståelse

Et andet perspektiv er, at Bibelen bekræfter den binære kønsforståelse. Mennesket er skabt som mand og kvinde.

- Ikke bare en pointe i GT. I NT bekræfter Jesus det og siger: *"Har I ikke læst, at Skaberen fra begyndelsen skabte dem som mand og kvinde?"* (Matt 19,4)
- Samtidig ser vi, at i Bibelen er de to køn defineret ud fra deres biologi og reproduktive funktioner.

- *"Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den"* (1 Mos 1,28). Mand og kvinde er kaldet til at blive frugtbare og talrige – kan kun ske i samspil mellem en biologisk mand og en biologisk kvinde
- Senere i første Mosebog: Alle *mandkøn* skal have omskåret deres forhud (1 mos 17,10-12). I kap 18 i 1 Mosebog står der, at Sara, som er oppe i årerne, ikke længere har menstruation. Her beskrives det som, at Sara ikke længere har det *på kvinders vis* (1. mos 18, 11).
- → Køn i Bibelen hænger sammen med biologi

Bibelen bekræfter dermed den binære kønsforståelse. Sat på spidsen betyder det, at hvis vi dropper den binære kønsforståelse og ikke vedkender os vores biologiske køn, så går vi imod Guds skabervilje.

Hårdt at høre – især hvis man kæmper med sin kønsidentitet. Nok heller ikke det første, vi skal sige til dem, der gør det. Men jeg tror alligevel, at det er godt at være bevidst om det her bibelske perspektiv, når vi skal tage stilling til selve kønsdebatten på det principielle plan.

Perspektiv 3: Kønsforskelle er en styrke – ikke en begrænsning vi skal overkomme

Det tredje perspektiv, jeg vil nævne, handler om, at de kønsforskelle der er mellem mand og kvinde i et bibelsk lys er en styrke, ikke en begrænsning.

Gud har en intention med at skabe to forskellige køn. Kønnene komplementerer hinanden. Vi er skabt med det menneskelige til fælles men med kønnet til forskel. Vi er fuldstændig lige i værdig. Men vi har forskellige egenskaber og forskellige opgaver – både i menigheden og i hjemmet. Der kan siges rigtig meget om det her emne – tidsmæssig begrænsning, og derfor vil jeg bare kort nævne, at Bibelen ser de to køn og forskellene mellem dem som noget positivt:

- I 1. Mosebog står der, at Eva bliver skabt, fordi det ikke er godt for Adam at være alene. Hun bliver skabt som en hjælper, der svarer til ham.
- I 1. kor bliver det beskrevet, hvordan manden er intet uden kvinden og kvinden intet uden manden.

Selvfølger kan det være svært at se sit køn og de kønsmæssige begrænsninger som en styrke, hvis man er transkønnet. Men fra et bibelsk perspektiv er det i udgangspunktet en styrke, at der er to køn med hver deres egenskaber og opgaver.

Perspektiv 4: Vi lever i en verden med syndefaldets konsekvenser

Det fjerde og sidste perspektiv er, at vi lever i en verden, der er præget af syndefaldet. Syndefaldet har påvirket *alt*.

Ingen af os kan derfor sige, at vi har en perfekt kønsidentitet upåvirket af syndefaldets konsekvenser. Vi kæmper alle sammen i en eller anden grad og på et eller andet tidspunkt med vores køn og kønsidentitet.

Nogle kæmper mere end andre. Der er mennesker, der ikke fødes med et entydigt biologisk køn, og mennesker som langt fra føler sig tilpas i deres biologiske krop. De kæmper. Og de skal tages alvorligt og mødes med respekt.

Noget kunne tyde på, at Bibelen faktisk også italesætter dette.

Matt 1: *"Der er dem, der er uegnede til ægteskab fra moders liv [...] Lad dem, der kan, rumme det."*

- På græsk = eunuk, dvs. personer som enten er kastreret eller som har tvetydige kønsorganer.
- Siden der står *fra moders liv*, så mener nogle teologer, at Jesus her taler om interkønnede, altså personer der fødes med tvetydige kønsorganer, så de ikke entydigt kan defineres som mand eller kvinde.

Bibelen italesætter altså den virkelighed, at syndefaldet også har påvirket menneskets kønsidentitet.

Det er jeg blevet glad for midt i den her kønsdebat. Fordi det gør, at selvom jeg ønsker at fastholde en binær kønsforståelse, så er der stadig plads til de personer, der måske i en særlig grad kæmper med kønsidentiteten og ikke passer ind i den binære tankegang. For Bibelen er realistisk om, at vores verden uperfekt, og at vores kønsidentitet også er det.

Derfor behøver vores verdensbillede ikke at ramle sammen, når vi møder mennesker, der kæmper med deres kønsidentitet. Vi kan stadig møde dem med kærlighed og stå fast på en binær kønsforståelse.

Opsamling:

Så hvis vi lige skulle samle op i forhold til kønsdebatten, kunne man gøre det sådan her:

Anerkender **problemet**. Der er nogle, der mistrives og føler sig ekskluderede, fordi de ikke passer ind i den binære kønsforståelse. Det kan vi som kristne være helt på det rene med, fordi Bibelen beskriver en verden præget af syndefaldets konsekvenser.

Derudover kan man sige, at vores **ønske** som kristen menighed også er at de personer kan føle sig accepterede og elsket uanset køn og kønsmæssige udfordringer (fordi vi er kaldet til at elske vores næste – og selv vores fjender) Men samtidig ønsker vi at holde fast i en grundlæggende binær kønsforståelse, fordi vi tror, at:

- 1) Gud i udgangspunktet skabte mennesket med et biologisk bestemt køn: Mand eller kvinde
- 2) Gud har autoriteten i vores liv som skaber
- 3) Gud har en intention med to køn - de er ikke en fejl, men en styrke

Løsningen fra et bibelsk perspektiv er derfor *ikke* at skille kønnet fra biologien.

Spørgsmålet er så: Hvad er løsningen så? Og det skal vi se lidt på i næste time.

Men inden da skal I på banen.

Snak med sidemanden og plenumdiskussion (20.10-20.25)

- Snak med sidemanden (5 min)
  - o Hvad har du særligt hæftet dig ved i første time?
  - o Hvad mener du er de væsentligste forskelle på LGBT's og Butlers kønsforståelse og kønsforståelsen i Bibelen?
  - o Var der noget, du undrede dig over, blev glad for eller ikke helt forstod?
  - o Hvad tager du med fra første del?
- Tid til spørgsmål og kommentarer – og debat (10 min)

PAUSE (20.25-20.35)

Tema 3: Børn, køn og kønsroller (20.35-21.00)

Intro til den næste time og individuel refleksion (20.35-20.40)

Velkommen tilbage

I sidste time så vi på det pres, vi kan opleve, mod en mere kønsneutral verden, og vi snakkede om, hvordan vi kan tænke bibelsk om køn midt i det. Det kan hurtigt blive lidt teoretisk og virkelighedsfjernt at snakke om køn på et mere principielt plan.

Men for mange af os, kan de her kønsneutrale tanker og konsekvenserne af dem faktisk komme ret tæt på:

- Påvirker tiltalen af andre (han/hun), kønsopdelte toiletter, omklædningsrum, værelser, fødselsdage osv.
- DR's graf over transkønnethed hos børn – vises på dias. Flere og flere børn kæmper med kønsidentiteten → for de familier og deres omgangskreds kommer det tæt på
- En mere personlig oplevelse: Da Anton og jeg var til scanning med vores barn. Jordemoder: *"I skal ha' en pige – eller en dreng uden penis"*.

Så selvom de kønsneutrale tanker kan virke lidt abstrakte, så påvirker de store dele af vores samfund, og hvordan den almene dansker tænker om køn. Og derfor kommer det nogle gange tæt på.

I mødet med den her mere "kønsneutrale" virkelighed tror jeg, at mange af os der har børn eller på en eller anden måde har med børneopdragelse at gøre, vi kan godt blive lidt skræmt. Tænker måske: Hvordan opdrager jeg mit barn til at kunne hvile i sit biologiske køn? Hvordan undgår jeg, at mit barn kommer til at kæmpe med sin kønsidentitet? Hvad skal jeg lige gøre som forælder her?

I den næste time skal vi derfor prøve at være mere praktiske og hverdagsnære. Starte med at se på, hvordan vi kan gribe børneopdragelse an ift. køn og kønsroller på et bibelsk grundlag.

Lille opvarmning – et par minutter til kort individuel refleksion om børneopdragelsen hjemme hos jer ift. emnet køn.

- Taler min partner og jeg med vores børn om køn? Og hvordan gør vi det?
- Hvilke kønsroller viser min partner og jeg vores børn?
- Hvorfor har vi de kønsroller, vi har, i vores familie?

Mit oplæg (20.40-20.50)

Jeg vil nu komme med nogle overvejelser om børneopdragelse ift. køn og kønsroller. *Overvejelser*, ikke er urokkelige svar.

Hovedpointe: At vi som forælder må styrke vores barn i dets biologiske køn samtidig med, at vi har et bredt normalitetsbegreb (et bredt spektrum for, hvad vi betegner som normal adfærd, følelser, interesser osv. for de to køn).

I første time så vi, at Bibelen er tydelig om:

- At der findes to køn
- At det er bibelsk at vedkende sig sit biologiske køn
- Specifikke opgaver knyttet til hvert køn (mand = hoved, kvinde = underordne sig)

Men Bibelen går ikke i detaljer om, hvordan forskellene på kønnene helt konkret skal komme til udtryk i praksis. Siger overraskende lidt om kønsroller, og hvad der skal betragtes som maskulint og feminint.

Hvorfor mon det? Hvorfor giver Bibelen ikke nogen facitliste?

Bibelen giver os frihed til at have et bredt normalitetsbegreb.

Man kan beskrive et bredt normalitetsbegreb med sådan en graf her → vises på dias

To forskellige køn – men stort overlap mellem de to køns væremåder. Nogle kvinder er ”mere maskuline” i deres adfærd og interesser, end nogle mænd er. Og nogle mænd mere feminine end nogle kvinder.

Det betyder, at selvom vi holder fast i to grundlæggende biologiske køn, så er der mange måder at være mand og kvinde på.

En kvinde kan være helt igennem kvinde og samtidig have reaktionsmønstre og adfærd, som nogle vil karakterisere som maskuline eller mandige. Eksempelvis er en kvinde, der ikke gider gå med makeup, hader at lave mad og som helst undgår at strikke, lige så meget kvinde som alle andre kvinder.

Omvendt er en feminin mand stadig en mand. Helt ok, hvis en mand hellere vil bage kage til kirkekaffen frem for at være ansvarlig for lyden til gudstjenesterne.

Så der er to køn, og vi skal ikke være kønsneutrale, men Bibelen giver plads til både drengepiger og bløde mænd.

Hvad har det her af betydning for børneopdragelse? Hvorfor starter jeg med det her?

Fordi vores opfattelse af, hvad der er normal og acceptabel kønsmæssig adfærd, har betydning for, hvordan vi opdrager vores børn.

Hvis man har et snævert normalitetsbegreb, vil det påvirke, hvilke forventninger man har.
→ Ikke i orden at min pige hellere vil lege med biler eller snitte trælegetøj end hun vil lege med Barbie og bage småkager. Og så kommer jeg til at sætte nogle grænser, som Bibelen egentlig ikke sætter.

Med bredt normalitetsbegreb → flere kan føle sig tilpas. Flere handlemuligheder til rådighed.

Bløde drenge og drengepiger behøver ikke tvivle på deres kønsidentitet.

Derfor er min hovedpointe her, at vi må have en bred forståelse af, hvad der er acceptabel adfærd for de to køn.

Hvad gør jeg så som forælder?

Vis børn brede kønsroller. Børn lærer bedst ved at se brede normalitetsbegreber i praksis. Derfor må du vise, at far og mor også varierer på feminitets-/maskulinitetsspektret. At far fx godt kan være den, der har lettest til tårer, og være den der skifter dæk på bilen.

Hvil i den måde du er mand eller kvinde på. For at kunne vise brede kønsroller i praksis indebærer det, at du er som forælder også finder en eller anden grad af hvile i den måde, du er mand eller kvinde på. Vær frimodigt mand/kvinde sådan som du nu er. Også selvom du måske er en mere feminin mand eller maskulin kvinde.

Overvej dine kønsstereotype udtalelser. Vi skal være velovervejede, når vi udtaler os om, hvad der er typisk kvindeligt og mandigt. For selvom vi er forskellige, er vi ikke nødvendigvis forskellige på den samme måde.

Vær ikke bange for alle stereotyper – så længe I ved, hvorfor I gør, som I gør. Selvom vi skal have et bredt normalitetsbegreb og være velovervejede, når vi udtaler os om kønsroller, så skal vi ikke være bange for alle kønsstereotyper. Børn har godt af og brug for tydelighed, forudsigelighed og faste rammer – tilknytningsteorien. Derfor er kønsroller i sig selv ikke nødvendigvis

negative. Det er fint med noget forudsigelighed og rutine – sådan plejer far at gøre, sådan plejer mor at gøre. Men vi må overveje, hvor vi henter inspiration til vores kønsroller fra – *hvorfor* plejer far at gøre sådan? Og hvorfor gør mor sådan? Er det bibelsk begrundet eller kulturelt? Kulturelle kønsroller er ikke nødvendigvis dårlige, men vi skal være klar over, hvorfor vi gør som vi gør – så kan vi også bedre forklare det til vores børn, og så kan vi få rusket op i uhensigtsmæssige kønsroller

Styrk dit barn i dets biologiske køn. I og med at kønsroller er altså helt ok, hvis ikke de er ubibelske og unødigt snævre, så er det ok at forstærke kønnets adfærd hos børn, som er i overensstemmelse med det biologiske køn – så længe vi giver plads til variation på feminitets-/maskulinitetsspektret.

Sæt grænser. Vi må som forælder ikke blive bange for at sætte sunde grænser. De sidste årtier er der sket en ændring i synet på børn og opdragelse: Børn skal ikke længere opdrages, men støttes i deres egen individuelle udvikling – en stigende opmærksomhed på det enkelte barns særlige interesser og motiver (Sven Mørch, 2010). Eksempel: Transkønnede Marcus, hvis forældre aldrig har prøvet at overbevise ham, at han faktisk er pige. Men er det rigtigt, at børn ikke har brug for korrigerende? Selvom børn er lige med voksne i værdi, er de det ikke i erfaring og modenhed. Børn har ikke brug for flere valg. Børn har brug for et tydeligt "jeg" og for kærlige grænser.

Det var nogle af mine overvejelser om, hvordan vi kan gribe det her med børneopdragelse anft. køn og kønsroller. Nu er det tid til noget refleksion og så samler vi op i plenum.

Refleksion og plenumopsamling (20.50-21.00)

Individuel refleksion (3 min)

- Hvor kommer mine forestillinger om kønsroller fra? Er de hentet fra Bibelen eller kulturen?
- Har jeg et bredt normalitetsbegreb?
- Er der områder og situationer, hvor jeg kunne styrke mit barn mere i dets biologiske køn?
- Er der områder, hvor jeg kunne være mere fleksibel ift. kønsroller?
- Hvordan forholder vi os som kirke til kønsroller? Er der ting, vi kunne/burde gøre anderledes?

Plenumopsamling (7 min)

Tema 4: Hvordan skal vi møde dem, der er kæmper med deres kønsidentitet? (21.10-21.30)

Introduktion og case (21.00-21.10)

Tak for jeres input. Nu vil vi gå videre til at se på et andet praktisk og relevant emne. Hvordan skal vi møde dem, der kæmper med deres kønsidentitet?

Vi lægger hårdt ud. Du skal nu forestille dig, at du på søndag kommer til gudstjeneste her i kirken. Du hilser på folk og sætter dig der, hvor du plejer at sidde. Kort efter kommer en kvinde ind i lokalet. Du har ikke set vedkommende før. Hun har langt hår, kjole på og diskret makeup. Du bemærker, at hun er ret høj af en kvinde at være. Hun sætter sig et par pladser ved siden af dig. I hilser. Hun fortæller, at hun hedder Kathrine, og at hun er ret ny i forhold til alt det her med kristendom og bare er på besøg for at lære lidt mere. Gudstjenesten begynder, og I får ikke snakket mere sammen i dag. Senere på ugen får du at vide, at den kvinde, du sad ved siden af til gudstjenesten, faktisk er transkønnet. Næste søndag kommer hun i kirke igen, og hun sætter sig igen i dag ved siden af dig... Hvad gør du så nu?

Nu må I gerne vende jer mod sidemanden og drøfte den her case et par minutter (3 min):

- Hvordan vil du håndtere den kommende samtale med kvinden?
  - Kommenterer du hendes navn, hendes køn, hendes udseende?
  - Hvordan vil du tiltale personen (han/hun eller personens navn)?
  - Vil du håndtere samtalen anderledes, hvis du ikke vidste, at hun var transkønnet?
- Hvordan reagerer du, når du får at vide, at kvinden er transkønnet?
- Har det nogen betydning, at kvinden er ny i kirken – og ny i troen? Hvilken og hvorfor?
- Ville du reagerer anderledes, hvis det var en person, der havde kommet i kirken i længere tid, der fortalte, at han/hun var i tvivl om sit køn?

Plenumopsamling (4 min)

Mit oplæg (21.10-21.20)

Tak for jeres overvejelser. Jeg vil nu kort komme med nogle af mine refleksioner, og så kan vi diskutere det igen til slut.

For det første: Transkønnede tilhører en udsat gruppe. Undersøgelser viser, at mange LGBT-personer bliver diskriminerede (fx råbt ad på gaden eller slået ned), oplever mere stress,

angst og depression, oplever større ensomhed, tager flere stoffer, markant flere prøver bevidst selvskaade og min. fem gange så mange forsøger at begå selvmord sammenlignet med resten af den danske befolkning.¹

Spørgsmålet er så: I mødet med de mennesker – hvordan kommunikerer vi så bibelske budskaber uden at træde på dem? Hvordan står vi fast på Guds ord uden at tromle hen over dem?

Et bestemt bibelvers, der bliver ved med at poppe op i mine tanker – efeserbrevet 4,15: "*sandheden tro i kærlighed*" → ikke plads til to lejre (strammerne og slapperne). Alle i den kristne menighed kaldes til både at være tro mod sandheden og til at være det i kærlighed.

Så hvordan kan vi balancere denne spænding, når vi møder mennesker, der ikke umiddelbart passer ind i vores binære kønsforståelse?

1) Husk på at vi er i samme båd

Som vi har set på, er vi alle præget af syndefaldet. Derfor har ingen af os en perfekt seksualitet eller kønsidentitet. Nogle kæmper med deres kønsidentitet mere end andre. Men alle lever med konsekvenserne af syndefaldet på en eller anden måde. Interkønnede, homoseksuelle og transkønnede er derfor *ikke* ramt på en særlig måde efter syndefaldet. De oplever måske flere kampe end de fleste andre. Men de er ikke særlinge. Vi er *alle* ramt – på forskellige måder og i forskellige grader – på vores seksualitet og identitet. Derfor ingen grund til at pege fingre ad transkønnede.

Alle har brug for at høre det samme budskab: Der er håb i Jesus. Er du i Kristus, er du et nyt menneske. Det gælder både ciskønnede, transkønnede, heteroseksuelle og homoseksuelle. Kønsdebatten må ikke blive en kamp mellem "dem og os". Vi har alle brug for tilgivelse.

Kalder os til selvransagelse: Har vi plads til det uperfekte i vores menighed? Eller kirken blevet de perfektes klub?

2) Vis respekt og værdighed

Vi er kaldet til at elske vores næste – og selv vores fjender. Derfor må jeg også elske transkønnede. Det vil sige tale til, med og om transkønnede på en ordentlig måde. Med respekt, ydmyghed og mildhed.

---

¹ Kilde: Projekt Sexus, 2019

Ifølge Carsten Hjorth Pedersen betyder respekt ”at se en anden, ikke blot i forbifarten, men se igen og igen, søge bag facaden, søge til det oprindelige. Det handler om at komme i øjenhøjde med den anden og se netop det medmenneske, jeg nu står over for” (Pedersen, 2002, s. 110).

Jeg er ret glad for vendingen ”at komme i øjenhøjde med den anden”. Indikerer balance i relationen. Ingen bedrevidenhed, ingen selvretfærdighed. Men ligeværdighed.

Et møde med en transkønnet er et møde med et medmenneske. Vis interesse i personens liv, følelser, tanker og adfærd.

Ingen plads til latterliggørelse. Ingen dårlige jokes. Ingen bagtalelse. Vi bør også *sige fra*, når andre gør det.

3) Engager dig

Jesus spiste sammen med samfundets udsatte; med dem ingen andre gad at være sammen med. Han havde fællesskab med dem. Vil vi det? Tør vi? Det er ikke sikkert, at alle kristne skal have mindst én ven, der er transkønnet. Men hvis vi møder nogen på vores vej, hvordan reagerer vi så? Tager vi tid til samtale? Eller forsøger vi at undgå dem?

4) Vær der og lyt

Først og fremmest er det ikke altid, at der behøver siges så meget. Men ofte efterspørg dem, der har det svært, personer, der bare *er der med* vedkommende. Det vil sige, at man bare *er der* frem for at man *gør* en masse. Man er en åben og nysgerrig samtalepartner. Man lytter mere end man taler. Man holder lidt igen med sine gode råd og tanker og giver plads til indlevelse og eftertanke.

5) Den svære formaning

Indtil nu har vi mest snakket om, at hvordan vi kan vise omsorg og kærlighed til mennesker, der kæmper med deres kønsidentitet. Og det havde været nemt at slutte her. Men der er jo også den anden del... Om at være tro mod sandheden. Og her tænker jeg den bibelske sandhed om, at der findes to biologisk bestemte køn.

Hvordan står man fast på Bibelens kønsforståelse på en kærlig og mild måde? Hvordan kan jeg elske min transkønnede næste, uden samtidig at signalere at jeg støtter op om vedkommendes valg om kønsskifte?

Her tror jeg, vi er nødt til at overveje, hvad det i bibelsk forstand vil sige at elske. I bibelsk forstand er det at elske *også* at formidle bibelske sandheder. 1 kor 13,6: *Kærligheden finder ikke sin glæde i uretten, men glæder sig ved sandheden.*

Der er i et bibelsk perspektiv ingen modsætning mellem at være kærlig og det at formidle bibelske sandheder. Så selvom de fleste ikke-kristne formentlig vil sige, at det er ukærligt ikke at støtte op om en anden persons ønske om kønsskifte, så kan det i et bibelsk perspektiv være kærligt.

Hvordan kan det dét? Fordi vi tror, at oprør mod Gud og hans skaberordning fører os væk fra ham. Og dét er fra et bibelsk perspektiv det værste, der kan ske for et menneske. Derfor formaner vi hinanden – og ikke kun transkønnede – når vi ikke lever i overensstemmelse med det, Bibelen forkynder. Målet er frelse. Og set fra dét perspektiv er formaning og formidlingen af bibelske sandheder kærligt

Men vi skal formane på en kærlig måde. Væk med den løftede pegefingert. Glem arrogancen. Hoveringen. Selvretfærdigheden. Gud vil alle menneskers frelse. Dét må være vores motivation.

Det var de punkter, jeg gerne ville dele for nu. Nu vil der være et par minutter til individuel refleksion og så kan vi slutte af med spørgsmål og kommentarer i plenum.

Refleksion og plenumopsamling (21.20-21.30)

Tid til individuel refleksion (2 min)

- Formår I at balancere sandheden og kærligheden i jeres kirke? Eller har I, ligesom mange af os andre, tendens til at favorisere én af delene?
- Har I plads til det uperfekte i jeres menighed?
- Kender du nogen, der kæmper med deres kønsidentitet, der kunne have brug for din tid og et lyttende øre?
- Hvad kunne du spørge ind til, når du taler med din transkønnede ven?
- Hvordan forholder vi os til formaning her i kirken? Hvornår er formaning "på sin plads"? Skal vi formane alle transkønnede, vi møder?

Plenumopsamling (8 min)

Afrunding (21.30-21.35)

Tak for deltagelse og input

Anbefaling af litteratur

Kontaktinfo hvis nogen har spørgsmål eller brug for en snak (til mig, Agape eller Adam&Eva)

Didaktiske overvejelser

I de følgende afsnit præsenterer jeg nogle af de pædagogiske og didaktiske overvejelser, jeg har haft i forbindelse med forberedelsen af mit oplæg.

At tale forståeligt

En af mine største overvejelser inden undervisningsaftenen handler om, hvordan jeg kan tilpasse mit sprog til tilhørerne. Ifølge Daneskov (2005) og Fabricius & Roksvold (2010) er en afgørende faktor for et godt oplæg, at sproget ikke er for kringlet og svært at forstå. Daneskov (2005) påpeger i sin bog *Så snak dog dansk, mand!* hvor nemt det er at gemme sig bag flotte ord, særligt når man bliver nervøs og gerne vil fremstå overbevisende. I forvejen er kønsdebatten præget af et forholdsvist svært tilgængeligt sprog med mange anglicismer og "fagtermer" – eller ord som stort set kun bruges, når man taler om køn. Derfor er det vigtigt for mig at tale langsomt og forståeligt samt at jeg har tid til at forklare ukendte ord.

Både Daneskov (2005) og Fabricius & Roksvold (2010) fremhæver vigtigheden af at have et konkret sprog. *Jo flere konkrete ord, du vælger, jo lettere bliver du for os andre at forstå*" skriver Daneskov (2005, s. 23). Fabricius & Roksvold (2010) påpeger, at det gode sprog er det mundrette sprog. Derfor har jeg under udarbejdelsen af mit talepapir fokus på at skrive, som jeg taler. Konkret, hverdagsnært og uden en masse fyldord.

Hvem er tilhørerne?

Daneskov (2005) pointerer, at når vi holder oplæg, så taler vi ofte til de forkerte. Vi vil gerne tages seriøst af vores fagfæller, og derfor glemmer vi, hvem vi rent faktisk taler til. Vi bliver bange for det enkle. Fabricius & Roksvold (2010) påpeger ligeledes, at det er vigtigt at sortere sine oplysninger ud fra, hvem målgruppen er. Hvad ønsker man at formidle til netop den gruppe, man står overfor nu?

Af samme grund har jeg forhørt mig om, hvem tilhørerne er i den menighed, jeg skal holde oplægget. Jeg har fået at vide, at det er en blandet flok; nogle har en universitetsuddannelse, andre har ikke. Mit ønske er, at oplægget skal være bredt tilgængeligt. Det skal ikke kun henvendte sig til dem, der kan et akademisk sprog. Jeg har derfor til opgave selv at forsøge at lægge det akademiske og indforståede sprog på hylden samt være opmærksom på, hvis nogle af tilhørerne taler et sprog, som kan trænge til en uddybning for de "ikke-indviede".

At afsløre sit standpunkt

En anden overvejelse går på at melde ud, hvor jeg selv står i kønsdebatten. Ifølge Fabricius & Roksvold (2010) bør ethvert oplæg starte med en kort orientering om det standpunkt, man ønsker at plædere for. Så ved tilhørerne nemlig, hvad man forsøger at argumentere for og imod. Derfor vil jeg starte mit oplæg med at fortælle, at jeg selv har en binær kønsforståelse, og at mine argumenter grundlæggende set er baseret på en bibelsk forståelse af køn. Jeg tror, at ens egne holdninger altid vil påvirke, hvordan man argumenterer og italesætter ting, og derfor synes jeg, at det er fornuftigt at starte med en sådan "afsløring". Mit håb er dog stadig at give en saglig og nuanceret introduktion til kønsdebatten, hvor mine egne synspunkter ikke farver debatten for meget.

Tid nok?

En tredje væsentlig overvejelse går på, om jeg mon har tid nok til alt det, jeg gerne vil sige, samtidig med at der skal være plads til både individuel refleksion, snak ved bordene og plenumdiskussion. Da jeg fik forespørgslen om at holde oplægget tilbage i foråret 2019, gav kirken mig fire ønsker. De vil gerne vide noget om 1) det "pres" vi oplever i kønsdebatten, 2) hvordan man kan tænke bibelsk om køn i mødet med den debat, 3) hvordan vi skal opdrage vores børn ind i den virkelighed og 4) hvordan vi skal møde mennesker, der kæmper med kønsidentiteten. Da jeg så deres ønsker, tænkte jeg: "Det passer fint. Det er præcis de emner, som jeg skrev KPI-opgave om sidste år". Jo tættere vi kommer på undervisningsaftenen, og jo længere jeg kommer i min forberedelse, desto mere begynder jeg dog at tænke, at jeg måske skulle have foreslået, at vi kun havde to, maks. tre, af emnerne på programmet. Meget af min forberedelse går på at forkorte og tilpasse oplægget til den begrænsede tidsramme på ca. 2 x 55 min. Alligevel vælger jeg at holde fast i de fire emner, da det er kirkens ønske at høre lidt om det hele. Jeg vælger derfor at se mit oplæg som en "appetizer" til de fire emner frem for en dybdegående udfoldelse.

Hvordan fange og holde tilhørernes opmærksomhed?

En fjerde overvejelse, jeg vil nævne her, handler om, hvordan jeg kan fastholde tilhørernes opmærksomhed. Ifølge Fabricius & Roksvold (2010) fanger man opmærksomheden ved blandt andet at skabe *aktualitet* (hvor ny og aktuel er informationen?), *identifikation* (hvilke identifikationsmuligheder har tilhørerne?) og *væsentlighed* (hvor væsentlig er informationen for publikum?). Kønsdebatten er – for mig at se – et taknemligt emne at arbejde med i forhold til disse punkter. Debatten er aktuel. Den er overalt for tiden, og der går ikke mange dage mellem, at

man støder på emnet 'køn' eller 'transkønnethed' i nyhederne, på arbejdet/studiet, på Facebook og så videre. Derudover er der rig mulighed for identifikation, fordi alle kæmper – i en eller anden grad – med kønsidentiteten. Dernæst jeg vil vove at påstå, at den er væsentlig for alle kristne, fordi 1) den kønsneutrale tankegang udfordrer nogle grundlæggende bibelske perspektiver og dermed påvirker alle i den kristne menighed, 2) fordi de fleste af os bliver nødt til at forholde os til, hvordan vi varetager børneopdragelse midt i det her, og 3) fordi vi alle er kaldet til at være kærlige over for de LGBT-personer, vi møder, samtidig med, at vi skal være tro mod de bibelske sandheder.

For at tydeliggøre emnets aktualitet bruger jeg i starten af oplægget to eksempler på den udvikling i kønsdebatten, som vi oplever lige nu. Hermed håber jeg på at fange tilhørerne fra start. For at skabe væsentlighed forsøger jeg efter hvert emne at stille en række spørgsmål, der skal få tilhørerne til at reflektere over det, de havde hørt, i relation til deres eget liv. Derudover bruger jeg i tema 4 en case, så tilhørerne også kommer lidt på banen. Her benytter jeg et induktivt princip, hvor tilhørerne stilles over for et problem, hvis løsning eller overvejelser fører til nye kundskaber om almene principper, og hvor "svaret" først gives senere (Hjorth Pedersen, 2009). Hermed skal tilhørerne selv overveje, hvad de vil gøre i mødet med en LGBT-person, før jeg som underviser kommer med mine overvejelser.

At bevæge sig ind i et minefelt

I løbet af min forberedelse til undervisningsaftenen har jeg brugt megen tid på at overveje, om jeg overhovedet har lyst til at holde det her oplæg. Jeg bliver helt sikkert nervøs og kommer ikke til at bryde mig om at stå foran så mange mennesker. Men det handler om noget mere. Jeg tror, at *emnet* afskrækker mig. Kønsdebatten er et emne, som mange mennesker har en holdning til. Nogle har endda en udtalt holdning. Derfor har jeg sommetider oplevelsen af, at jeg bevæger mig ud i et minefelt, når jeg taler om det her emne. Hvis jeg taler med mine ikke-kristne venner, skal jeg passe på med at sige *det her* – i hvert fald på *den her måde*. Hvis jeg taler med andre medkristne, så skal jeg melde meget klart ud om *det her* og gerne *sådan og sådan*. Alle har holdninger, og det kan føles som at skulle balancere på en knivsæg for at gøre alle tilfredse.

Her har jeg måtte minde mig selv om flere gode sætninger. Jens Ole Christensen citerer i bogen *Ord fra Guds hjerte* C. K. Chesterton for at have sagt: "*Det, der er værd at gøre, er også værd at gøre dårligt*" (Christensen, 2016, s. 134). Den sætning har kørt på repeat i mit hoved under forberedelsen. Ikke fordi mit mål er, at oplægget skal være dårligt. Men fordi målet måske

hverken er, at oplægget skal være perfekt eller at alle skal være tilfredse. Målet er, at vi i den kristne menighed bliver bedre rustet i den debat. Så måske er det nogle gange bedre at forsøge end at fortie.

Ligeledes har en sætning videregivet af Jacob Munk Rosenlund været en hjælp. Jacob, som netop har udgivet bogen *En langt bedre vej*, giver i et blogindlæg udtryk for, hvordan det også kan påvirke ham, at alle har holdninger til det, man skriver og siger, når man blander sig i kønsdebatten. Andre kommer med velmenende kommentarer som "pas på dig selv" og "mærk efter". Kommentarer, som gør Jacob i tvivl om, om han egentlig burde tie stille. I den forbindelse skriver Jacob meget opmuntrende om en kvinde, han møder på Menighedsfakultetet, som i stedet for at komme med medfølelse kommentarer, bramfrit siger: "*Hård hud, makker! De knobs, du tager, tager du for hele holdet*" (ELN, 2019). Den sætning har også været en opmuntring for mig, når tvivlen har meldt sig.

Litteraturliste

Litteratur brugt som baggrund for oplægget

- Bowlby, J. (1998). The role of attachment in personality development. I *A Secure Base*. London: Routledge.
- Butler, J. (1990). *Gender trouble: feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Edsinger, O. (2016). *Sex i en Queer-tid*. Svenska Evangeliska Alliansen.
- Frisch, M., Moseholm, E., Andersson, M., Bernhard Andresen, J., & Graugaard, C. (2019). *Sex i Danmark. Nøgletal fra Projekt Sexus 2017-2018*. Statens Serum Institut; i samarbejde med Aalborg Universitet.
- LGBT Danmark. (2016a). LGBT Danmark - Politisk program. Hentet 2. september 2018, fra <http://lgbt.dk/om-os/vision-og-strategier/>
- LGBT Danmark. (2016b, marts 6). Kønsidentiteter og kønsforståelser. Hentet 21. december 2018, fra <http://lgbt.dk/ordbog/koensidentiteter-og-koensforstaaelser/>
- Pedersen, C. H. (2002). Opdragelse, undervisning, læring og dannelse på kristen grund. I *Pædagogik i kristent perspektiv* (s. 104–123). Credo.
- Pedersen, C. H. (2010). *Mand dig op! Mere maskulinitet i hjem, børnehave, skole og kirke*. Hilerød: Kristent Pædagogisk Institut.
- Piper, J., & Grudem, W. A. (Red.). (1991). *Recovering biblical manhood and womanhood: A response to Evangelical feminism*. Wheaton, Ill: Crossway Books.
- Walker, A. T. (2017). *God and the transgender debate: what does the Bible actually say about gender identity*. Centralia, WA: The Good Book Company.

Litteratur om formidling

Christensen, Jens Ole (2016). I: Flemming Stidsen (red.): *Ord fra Guds hjerte*. Lohse og LogosMedia. Kapitel 9: Den svære forkyndelse, side 128-143.

Daneskov, L. (2005). *Så snak dog dansk, mand!* (2. udg). København: JP Bøger.

Fabricius, J., & Roksvold, T. (2010). *Anvendt retorik—Tag sproget i munden*. Kbh.: Akademisk Forlag.

Hjorth Pedersen, C. (2009). *Hvordan få det sagt? En praktisk grundbog for kristne formidlere*. Fredericia: Lohse; i samarbejde med LogosMedia.

Hård hud, makker! (2019, september 14). Hentet 26. november 2019, fra Evangelisk Luthersk Netværk website: <http://luthersk-netvaerk.dk/blog/haard-hud-makker/>